

International
Labour
Organization

► Evaluation Office

i-eval Discovery

โครงการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิแรงงานข้ามชาติ (TRIANGLE in ASEAN Programme) : การย้ายถิ่นฐานเพื่อการทำงานโดยปลอดภัยและเป็นธรรม – การประเมินผลสิ้นสุดโครงการ

ข้อเท็จจริงโดยสรุป

ประเทศ: ภูมิภาคอาเซียน กัมพูชา สปป.ลาว มาเลเซีย เมียนมา ไทย และเวียดนาม

วันที่ประเมิน: คลินิกนี้เพื่อป้องกันวันที่

ประเภทการประเมินผล: การประเมินโครงการ

เวลาที่ประเมินผล: การประเมินผลสิ้นสุดโครงการ

สำนักงานผู้รับผิดชอบโครงการ: โครงการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิแรงงานข้ามชาติ (TRIANGLE in ASEAN Programme) : การย้ายถิ่นเพื่อการทำงานโดยปลอดภัยและเป็นธรรม

สำนักงานฝ่ายวิชาการ: MIGRANT

ผู้จัดการฝ่ายประเมินผล: ภูมิพัฒน์ เติตยานนท์

ที่ปรึกษาด้านการประเมินผล: Souphavone Dalavong, Aye Thet Oo และ Ngoc Thanh

รหัสโครงการ (DC Symbol): RAS/15/05/AUS, RAS/22/54/AUS & RAS/16/01/CAN

แหล่งทุนและงบประมาณ: กระทรวงการต่างประเทศและการค้าของประเทศออสเตรเลีย (Department of Foreign Affairs and Trade: DFAT) จำนวน 24,000,000 เหรียญออสเตรเลีย และกระทรวงการต่างประเทศของแคนาดา (Global Affairs Canada: GAC) จำนวน 9,500,000 เหรียญแคนาดา

คำสำคัญ: การโยกย้ายถิ่นฐาน, ความเท่าเทียมทางเพศ, การคุ้มครองคนพิการ, การบังคับใช้แรงงาน

ความเป็นมาและบริบท	
สรุป วัตถุประสงค์ หลักการ เหตุผล และโครงสร้างของ โครงการ	โครงการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิแรงงานข้ามชาติ (TRIANGLE in ASEAN Programme) (ต่อไปนี้จะเรียกว่า “โครงการ”) เกิดจากการรวมโครงการสองโครงการที่ได้รับการสนับสนุนจากกระทรวงการต่างประเทศและการค้าของออสเตรเลีย (Department of Foreign Affairs and Trade: DFAT) และกระทรวงการต่างประเทศของแคนาดา (Global Affairs Canada: GAC) ไปด้วยกันใน พ.ศ. 2561 โดยมุ่งพัฒนาการกำกับดูแลการย้ายถิ่นเพื่อการทำงานภูมิภาคอาเซียน เป้าหมายโดยรวมของโครงการฯ คือทำให้การย้ายถิ่นเพื่อการทำงานส่งผลประโยชน์สูงสุดต่อการเติบโตและการพัฒนาอย่างทั่วถึงและมั่นคงทั่วทั้งภูมิภาคอาเซียน ผ่านการกระจายผลประโยชน์อย่างเท่าเทียมกันมากขึ้น ผลลัพธ์ระยะกลาง 1 (การคุ้มครอง): แรงงานข้ามชาติทุกคนได้รับการคุ้มครองที่ดีขึ้นจากกรอบการกำกับดูแลการย้ายถิ่นเพื่อการทำงาน ผลลัพธ์ระยะกลาง 2 (การพัฒนา): นโยบายและแผนงานต่าง ๆ ช่วยให้แรงงานข้ามชาติทุกคนมีส่วนสนับสนุนและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ผลลัพธ์ระยะกลาง 3 (การเคลื่อนย้าย): ระบบการเคลื่อนย้ายแรงงานสร้างการเปลี่ยนแปลงในเรื่องเพศภาวะ และเพิ่มประสิทธิภาพของตลาดแรงงาน โครงการนี้ ดำเนินงานอยู่ในระดับภูมิภาคร่วมกับสำนักเลขาธิการอาเซียน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ภายใน 6 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา, สปป.ลาว, มาเลเซีย, เมียนมา, ไทย และเวียดนาม โดยมีเจ้าหน้าที่ประจำโครงการในระดับภูมิภาค 4 คนและเจ้าหน้าที่การเงินและธุรการ 2 คน นอกจากนี้โครงการดำเนินงานในระดับชาติ ในประเทศกัมพูชา, สปป.ลาว, เมียนมา, และไทย โดยมีผู้ประสานงานโครงการในระดับชาติ (National Programme Coordinators: NPCs) และเจ้าหน้าที่การเงินและธุรการ
สถานการณ์ปัจจุบันของ โครงการ	โครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากกระทรวงการต่างประเทศของแคนาดา จนถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2567 และกระทรวงการต่างประเทศและการค้าของออสเตรเลียจนถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2568 (เดิมทีโครงการได้รับทุนจนถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2570 แต่เนื่องจากการขาดแคลนเงินทุน องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization: ILO) และกระทรวงการ

	ต่างประเทศและการค้าของออสเตรเลีย จึงตกลงที่จะลดระยะเวลาของโครงการในระยะนี้ให้สั้นลง) รายงานความก้าวหน้าประจำปี พ.ศ. 2566 ระบุว่า การดำเนินโครงการเป็นไปตามแนวทางที่วางไว้เพื่อบรรลุผลลัพธ์ของโครงการเป็นอย่างดี รวมถึงมีผลผลิต (output) และตัวชี้วัดผลลัพธ์ส่วนใหญ่ตามที่ตั้งเป้าหมาย
วัตถุประสงค์ ขอบเขต และผู้ที่ได้รับประโยชน์ของการประเมินผล	การประเมินผลสัมฤทธิ์ของโครงการในครั้งนี้เป็นการประเมินผลสิ้นสุดโครงการขั้นสุดท้าย เนื่องจากการที่โครงการปัจจุบันยังอยู่ในระยะการดำเนินงานในระยะสุดท้าย และมีความเป็นไปได้ที่อาจจะมีการดำเนินโครงการในระยะถัดไป การประเมินผลจึงมุ่งเน้นไปที่การประเมินความคืบหน้าในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ การนำเสนอบทเรียนที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ ตลอดจนความเป็นไปได้ในการลงทุนในโครงการด้านการย้ายถิ่นเพื่อการทำงานหลังจากสิ้นสุดโครงการ การประเมินครอบคลุมระยะเวลาดำเนินโครงการทั้งหมดตั้งแต่เริ่มต้นในปี พ.ศ. 2558 จนถึงเวลารวบรวมข้อมูลในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2566 รวมถึงการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในทุกประเทศที่ระบุในโครงการและการดำเนินโครงการในระดับภูมิภาค ผู้เข้าร่วมหลักในการประเมินผล ได้แก่ ผู้บริหารโครงการ, ผู้บริหารโครงการ MIGRANT, สำนักงานภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (Regional Office for Asia and the Pacific: ROAP) และสำนักงานประจำประเทศของไอแอลโอ ตลอดจนภาคีพันธมิตรด้านการพัฒนาของ DFAT และ GAC รวมถึงผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักเลขาธิการอาเซียน ตัวแทนนายจ้าง ตัวแทนแรงงาน และภาคประชาสังคมในภูมิภาค และหน่วยงานไตรภาคีและหน่วยงานอื่น ๆ ในระดับประเทศ
วิธีการประเมินผล	การประเมินผลใช้หลายวิธีการร่วมกัน โดยอาศัยการรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก และนำข้อมูลดังกล่าวมาตรวจสอบสามเส้า (Triangulate) โดยเปรียบเทียบกับข้อมูลเชิงปริมาณที่โครงการรวบรวมได้จากกระบวนการติดตามตรวจสอบวิธีการต่าง ๆ ที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ การสนทนากลุ่ม และการรวบรวมเรื่องราวความเปลี่ยนแปลง ผู้ประเมินผลประกอบด้วย หัวหน้าคณะทำงานและที่ปรึกษาในระดับประเทศ 3 คนสำหรับสปป.ลาว เมียนมา และเวียดนาม โดยหัวหน้าคณะทำงานได้เดินทางไปรวบรวมข้อมูลในประเทศกัมพูชา อินโดนีเซีย และไทย และสัมภาษณ์ทางไกลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจากมาเลเซีย ภาคีพันธมิตรในระดับภูมิภาค และบุคคลต่าง ๆ ที่ไม่สามารถให้สัมภาษณ์ด้วยตนเองในระหว่างที่ปฏิบัติ

	ภารกิจรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ที่ปรึกษาระดับประเทศได้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ และจัดการสนทนากลุ่มแบบตัวต่อตัวและแบบทางไกลในประเทศของตน ผู้เข้าร่วมการประเมินมีจำนวนทั้งหมด 305 คน (ผู้หญิง 179 คน ผู้ชาย 126 คน) เข้าร่วมการประเมินในการสัมภาษณ์รายบุคคลและรายกลุ่ม 103 ครั้ง และการสนทนากลุ่ม 28 ครั้ง ซึ่งรวมถึงผู้เข้าร่วมการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ (KIs) 184 คน (ผู้หญิง 88 คน ชาย 96 คน) และผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม 121 คน (ผู้หญิง 91 คน ชาย 30 คน) แรงงานข้ามชาติ 126 คน (ผู้หญิง 93 คน ชาย 33 คน) นอกจากนี้ ตัวแทนแรงงาน 17 คน (ผู้หญิง 3 คน ชาย 14 คน) , ตัวแทนนายจ้าง 6 คน (ผู้หญิง 1 คน ชาย 5 คน) , เจ้าหน้าที่รัฐ 53 คน (ผู้หญิง 19 คน ชาย 34 คน) , เจ้าหน้าที่สำนักเลขาธิการอาเซียน 3 คน (หญิง 1 คน ชาย 2 คน) , เจ้าหน้าที่องค์กรภาคประชาสังคมและเจ้าหน้าที่จากภาคีพันธมิตรอื่น ๆ 57 คน (ผู้หญิง 34 คน ผู้ชาย 23 คน, เจ้าหน้าที่สหประชาชาติ 5 คน (ผู้หญิง 2 คน, ผู้ชาย 3 คน), เจ้าหน้าที่ภาคีพันธมิตรเพื่อการพัฒนา 10 คน (ผู้หญิง 9 คน, ชาย 1 คน) และเจ้าหน้าที่ไอแอลโอ 28 คน (ผู้หญิง 17 คน, ผู้ชาย 11 คน) เข้าร่วมการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญและการสนทนากลุ่ม ผู้ประเมินไม่ได้สอบถามผู้เข้าร่วมการประเมินว่ามีความพิการหรือไม่ อย่างไรก็ตามพบว่า มีคนพิการอย่างน้อย 6 คนเข้าร่วมการประเมิน
--	---

ข้อค้นพบที่สำคัญ และข้อสรุป	โดยรวมแล้ว โครงการนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดีในการเสริมสร้างการกำกับดูแลการย้ายถิ่นเพื่อการทำงานในภูมิภาคอาเซียนให้เข้มแข็ง และส่งเสริมแรงงานข้ามชาติให้มีความเข้าใจและสามารถเรียกร้องสิทธิของตน รวมถึงเข้าถึงงานที่มีคุณค่า (decent work) ความร่วมมือที่แข็งแกร่งและความไว้วางใจที่เกิดขึ้นในระหว่างการดำเนินโครงการที่มีระยะเวลายาวนานเป็นตัวขับเคลื่อนที่สำคัญสำหรับความสำเร็จนี้ ความจำเป็นในการปรับปรุงการกำกับดูแลการย้ายถิ่นในอาเซียนมีขอบเขตที่กว้าง ดังนั้นความต่อเนื่องของโครงการนี้หลังจากการดำเนินการโครงการในขณะนี้จึงมีความสำคัญ และเป็นการส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จที่ยั่งยืนในอนาคต ตลอดจนการจัดการกับความท้าทายในปัจจุบันและที่เกิดขึ้นใหม่ในภูมิภาคนี้ ความสอดคล้อง (Relevance) พบว่าโครงการมีความสอดคล้องในระดับสูงกับความต้องการของแรงงานข้ามชาติ รัฐบาล นายจ้าง สหภาพแรงงาน และองค์กรภาคประชาสังคมในภูมิภาคอาเซียน โครงการนี้มีความสอดคล้องในหลายระดับ เช่น การสนับสนุนคณะกรรมการ
---	--

การประเมินผลครั้งนี้ดำเนินการตามนโยบายและขั้นตอนการประเมินขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ไอแอลโอ) ผ่านการควบคุมคุณภาพโดยสำนักงานประเมินผลของไอแอลโอ แต่ยังไม่ได้รับการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ

อาเซียนว่าด้วยการปฏิบัติตามปฏิญญาอาเซียนเรื่องการปกป้องและส่งเสริมสิทธิของแรงงานข้ามชาติ (Committee on the Implementation of the ASEAN Declaration on the Protection and Promotion of the Rights of Migrant Workers: ACMW) ในการดำเนินการตามแผนงานประจำปี, การพัฒนาความสามารถเชิงวิชาการของรัฐบาลในระดับประเทศในการร่างนโยบายและดำเนินนโยบายการโยกย้ายถิ่นฐานที่ตอบสนองต่อเพศสภาพ รวมถึงสนับสนุนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับจังหวัดในการให้ข้อมูลและการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่แรงงานข้ามชาติอย่างทันท่วงที นอกจากนี้โครงการยังมีความสอดคล้องกับอนุสัญญาขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ, เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable development goal: SDGs) และข้อตกลงระหว่างประเทศเพื่อการโยกย้ายถิ่นฐานที่ปลอดภัย เป็นระเบียบ และปกติ (Global Compact for Safe, Orderly and Regular Migration: GCM) การขาดผู้ประสานงานโครงการในระดับชาติ (NPC) ในมาเลเซียและเวียดนามตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 และการไม่มีโครงการใด ๆ ในอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ ทำให้มีช่องว่างบางประการที่โครงการไม่ได้ครอบคลุม

ข้อค้นพบที่สำคัญ 1: การออกแบบโครงการแบบหลายแง่มุม (Multi-faceted design) ทำให้มั่นใจได้ถึงความสำเร็จของโครงการในระดับภูมิภาค ระดับชาติ และระดับจังหวัด

ข้อค้นพบที่สำคัญ 2: โครงการนี้สอดคล้องกับลำดับความสำคัญในการทำงานของรัฐบาลและสนับสนุนการเผยแพร่นโยบายระดับชาติไปยังระดับจังหวัด

ข้อค้นพบที่สำคัญ 3: โครงการนี้ตอบสนองความต้องการของคนในระดับรากหญ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้คนเหล่านั้นสามารถเข้าถึงข้อมูลและเข้าถึงความเป็นธรรม

ข้อค้นพบที่สำคัญ 4: การตอบสนองต่อการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยเพิ่มความตระหนักในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของรัฐบาลถึงบทบาทสำคัญขององค์กรภาคประชาสังคมและสหภาพแรงงานในการสนับสนุนแรงงานข้ามชาติ

ข้อค้นพบที่สำคัญ 5: โครงการมีช่องว่างบางประการที่มีผลกระทบเล็กน้อยต่อความสำเร็จของโครงการ เช่น ขอบเขตทางภูมิศาสตร์ การขาดการฝึกอบรมด้านความปลอดภัยและการสนับสนุนด้านสุขภาพจิตสำหรับเจ้าหน้าที่ศูนย์ข้อมูลแรงงานข้ามชาติ (Migrant Workers Resource Center: MRC) ที่ทำงานในแนว

	หน้า และความท้าทายจากระบบราชการบางอย่างเกี่ยวกับกิจกรรมการเข้าถึงกลุ่มต่าง ๆ ที่เป็นเป้าหมาย ความเชื่อมโยงและความเที่ยงตรงของการออกแบบ (Coherence and Validity of Design) โครงการนี้ใช้ประโยชน์จากจุดแข็งของไอแอลโออย่างมีประสิทธิภาพ ความสามารถในการนำผู้คนมาประชุมร่วมกัน (Convening power) ของไอแอลโอมีส่วนช่วยปรับปรุงการเจรจาและการมีส่วนร่วมของแรงงาน นายจ้าง และองค์กรภาคประชาสังคม (CSOs) ในการประชุมหารือที่สำคัญเกี่ยวกับการกำกับดูแลการโยกย้ายถิ่นฐานทั้งในระดับชาติและระดับภูมิภาค ซึ่งได้รับการสนับสนุนด้านความเชี่ยวชาญเชิงเทคนิคเกี่ยวกับมาตรฐานแรงงานระหว่างประเทศและกรอบบรรทัดฐานจากไอแอลโอ นอกจากนี้โครงการยังสร้างข้อได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในระหว่างการดำเนินโครงการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างควมไว้วางใจของคณะกรรมการอาเซียนว่าด้วยการดำเนินการตามประกาศปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยการคุ้มครองและส่งเสริมแรงงานข้ามชาติ (ASEAN Declaration on the Protection and Promotion of the Rights of Migrant Workers: ACMW) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียระดับภูมิภาคและระดับชาติอื่น ๆ ที่มีต่อโครงการ และชื่อเสียงด้านการสนับสนุนที่มีคุณภาพจากศูนย์ข้อมูลแรงงานข้ามชาติ (MRCs) ที่ได้รับการยอมรับ ข้อค้นพบที่สำคัญ 6: องค์กรไตรภาคี (Tripartite constituents) และองค์กรภาคประชาสังคม มีความเห็นว่าคุณสมบัติในการนำผู้คนมาประชุมร่วมกัน (Convening power) ของไอแอลโอถือเป็นจุดแข็งที่สำคัญของโครงการ ข้อค้นพบที่สำคัญ 7: โครงการฯ สามารถร่วมมือกับโครงการอื่น ๆ ของไอแอลโอได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางรายไม่สามารถแยกแยะระหว่างโครงการนี้และโครงการอื่น ๆ ของไอแอลโอที่เกี่ยวกับการโยกย้ายถิ่นฐานได้ ข้อค้นพบที่สำคัญ 8: ภาคีบางรายทำงานร่วมกันกับโครงการอื่นและสาขาที่ตนเองทำงานอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อค้นพบที่สำคัญ 9: มีโอกาสในการขยายความร่วมมือกับโครงการอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่ทำงานเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ความคืบหน้าและประสิทธิผลของการดำเนินโครงการ การดำเนินโครงการบรรลุผลลัพธ์ตามที่วางแผนไว้ โครงการนี้ประสบความสำเร็จหลายประการในทุกระดับของโครงการ โดยได้รับประโยชน์จากจุดแข็งที่สำคัญ การที่โครงการสามารถรับรองได้ว่ามีการนำข้อมูลจากระดับรากหญ้ามาใช้ในการ
--	---

อภิปรายนโยบายและการตัดสินใจในระดับภูมิภาคและระดับชาติและมีการนำนโยบายเหล่านี้ไปปฏิบัติในระดับท้องถิ่น เป็นปัจจัยสนับสนุนความสำเร็จเหล่านี้

ข้อค้นพบที่สำคัญ 10: ในขั้นตอนปัจจุบันของโครงการ การดำเนินโครงการสามารถบรรลุผลลัพธ์ที่วางแผนไว้เกือบทั้งหมด

ข้อค้นพบที่สำคัญ 11: แม้ว่าตัวชี้วัดบางตัวจะเหมาะสมอย่างยิ่ง แต่ควรพบทวนการจำแนกประเภทของตัวชี้วัดบางตัวด้วย และพบว่ากรอบผลลัพธ์และทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงขาดปัจจัยเอื้อที่ช่วยเสริมสร้างศักยภาพของแรงงานข้ามชาติให้ดีขึ้น

ข้อค้นพบที่สำคัญ 12: ความสำเร็จที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนากลุ่มสตรี, การเปลี่ยนแปลงนโยบายระดับชาติหลายประการ, การรับรองปฏิญาอาเซียน, การนำแนวทางและเครื่องมือของอาเซียนมาใช้, การพัฒนาและการปรับปรุงแบบจำลองศูนย์ข้อมูลแรงงานข้ามชาติ (MRC) ซึ่งจะมีส่วนช่วยเพิ่มหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับการโยกย้ายถิ่นฐาน และการปรับปรุงการเจรจาทางสังคมและความสัมพันธ์แบบไตรภาคีที่รวมผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มอื่น (Tripartite plus relationships) ความสำเร็จเหล่านี้เกิดขึ้นจากจุดแข็งของโครงการ เช่น การให้ความสำคัญต่อเพศภาวะและการไม่เลือกปฏิบัติ, ความสามารถในการนำผู้คนมาประชุมร่วมกันของไอแอลโอ, การมีส่วนร่วมและการเสริมสร้างความสามารถขององค์กรภาคประชาสังคม, การที่โครงการมีลักษณะหลายแง่มุม และระยะเวลาและความยืดหยุ่นของโครงการที่นำไปสู่ความร่วมมือที่เข้มแข็งและตั้งอยู่บนความไว้วางใจ

ข้อค้นพบที่สำคัญ 13: ความท้าทายสำคัญที่โครงการต้องเผชิญ ได้แก่ ข้อจำกัดด้านงบประมาณ ผู้มีหน้าที่ในการคุ้มครองสิทธิ (duty bearers) บางคนมีความตระหนักที่จำกัดเกี่ยวกับความแตกต่างทางเพศที่ผู้โยกย้ายถิ่นฐานต้องเผชิญ การประสานงานระหว่างกระทรวงที่สำคัญ การติดตามการดำเนินงานตามขั้นตอนการประชุมอาเซียนว่าด้วยแรงงานข้ามชาติ (ASEAN Forum on Migrant Labour: AFML) ในระดับชาติ ตลอดจนการทำกรรฐประหารในเมียนมาและความท้าทายที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ดังกล่าวในการดำเนินโครงการในเมียนมา

ข้อค้นพบที่สำคัญ - ประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร

การดำเนินโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้งบประมาณที่จำกัดแต่ได้ผลลัพธ์อย่างมีนัยสำคัญ แม้ว่าภาคีบางรายระบุว่าข้อจำกัดในข้อตกลงดำเนินโครงการ (Implementing Agreement) จะส่งผลกระทบต่อคุณภาพโครงการในระดับหนึ่งก็ตาม การควรวรมโครงการของออสเตรเลียและแคนาดาเป็นโครงการ

	เดียวเป็นผลความสำเร็จ เสริมสร้างความยืดหยุ่นและความสอดคล้องของวิถีดำเนินโครงการ รวมถึงช่วยประหยัดต้นทุนในการดำเนินโครงการ ข้อค้นพบที่สำคัญ 14: การดำเนินโครงการฯ ใช้งบประมาณที่มีอยู่จำกัดอย่างมีประสิทธิภาพตามหลักการคุ้มค่าเงิน (Value for money) การกระจายทรัพยากรเพื่อใช้ดำเนินโครงการมีความสมเหตุสมผล ข้อค้นพบที่สำคัญ 15: การควบรวมสองโครงการภายใต้การสนับสนุนทางการเงินของรัฐบาลออสเตรเลียและรัฐบาลแคนาดาเป็นโครงการเดียวทำให้โครงการมีความแข็งแกร่งยิ่งขึ้น ช่วยเพิ่มความยืดหยุ่นในการตอบสนองต่อสิ่งจำเป็นต่าง ๆ ในการดำเนินโครงการ มีทรัพยากรสำหรับกิจกรรมโครงการที่มากขึ้น และประหยัดค่าใช้จ่ายในการบริหาร การปรับระยะเวลาการให้ทุนของทั้งสองโครงการให้สอดคล้องกันเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของโครงการ เนื่องจากทำให้ไอแอลโอและภาคีพันธมิตรโครงการมีข้อมูลทางการเงินที่ชัดเจนในการวางแผนและดำเนินโครงการ การขาดแคลนงบประมาณ ซึ่งนำไปสู่การถอดผู้ประสานงานโครงการในระดับชาติ (NPC) และเจ้าหน้าที่การเงินและธุรการในมาเลเซียและเวียดนาม ทำให้ประสิทธิภาพของโครงการลดลง ข้อค้นพบที่สำคัญ 16: การเพิ่มความยืดหยุ่นของงบประมาณสำหรับภาคีพันธมิตรในการดำเนินโครงการ และเพิ่มประเภทของค่าใช้จ่ายที่งบประมาณครอบคลุม อาจช่วยเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงการ ข้อค้นพบที่สำคัญ – ประสิทธิภาพของการจัดการ ไอแอลโอมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิผล รองรับโดยเอกสารด้านการวางแผนงานและระบบการติดตามและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียส่วนใหญ่ชื่นชมคณะทำงานสำหรับการสนับสนุนที่มีคุณภาพและตรงต่อเวลา แม้ว่าโครงการจะมีพนักงานจำนวนมาก แต่ก็มีผลสัมฤทธิ์ โดยพิจารณาจากระดับการสนับสนุนทางวิชาการสำหรับการกำหนดนโยบาย และการที่คณะทำงานโครงการพัฒนาเครื่องมือความรู้มากมายด้วยตนเอง แทนที่จะพึ่งพาที่ปรึกษาภายนอก ข้อค้นพบที่สำคัญ 17: การจัดการโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องมีบทบาทและความรับผิดชอบที่ชัดเจน นอกจากนี้ภาคียังมีความพึงพอใจอย่างมากต่อการสนับสนุนของผู้ประสานงานโครงการในระดับชาติ (NPC) และคณะทำงานเจ้าหน้าที่ประจำโครงการในระดับภูมิภาค ข้อค้นพบที่สำคัญ 18: ระบบการติดตามและประเมินผลมีความครอบคลุมและสนับสนุนการจัดการโครงการแบบปรับตัว (Adaptive management) อีกทั้งระบบ
--	--

การประเมินผลครั้งนี้ดำเนินการตามนโยบายและขั้นตอนการประเมินขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ไอแอลโอ) ผ่านการควบคุมคุณภาพโดยสำนักงานประเมินผลของไอแอลโอ แต่ยังไม่ได้รับการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ

สามารถจัดการข้อมูลที่จัดเก็บจากหลากหลายแหล่งที่มา อย่างไรก็ตาม มีความจำเป็นต้องเสริมสร้างความสามารถของภาคี MRC ในการจัดเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งควรมุ่งเน้นไปที่การเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดจากโครงการ **ข้อค้นพบที่สำคัญ – การจัดการกับผลสัมฤทธิ์ด้านต่าง ๆ และความยั่งยืน (Impact Orientation and Sustainability)**

โครงการฯ มีส่วนทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่สำคัญหลายประการ เช่น มีผลต่อการกำหนดนโยบายในระดับชาติและในระดับภูมิภาค และมีผลกระทบโดยตรงต่อแรงงานข้ามชาติในระดับรากหญ้า อย่างไรก็ตาม เนื่องจากความท้าทายที่มีอยู่ในภูมิภาคและระดับการโยกย้ายถิ่นฐานที่คาดว่าจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีความจำเป็นที่ไอแอลโอจะต้องจัดทำโครงการที่สนับสนุนสำนักเลขาธิการอาเซียน รัฐบาล และหน่วยงานไตรภาคีและหน่วยงานอื่น ๆ

ข้อค้นพบที่สำคัญ 19: โครงการฯ การเปลี่ยนแปลงนโยบายในระดับชาติและระดับภูมิภาคมาจากการสนับสนุนของโครงการฯ ซึ่งน่าจะส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืน

ข้อค้นพบที่สำคัญ 20: MRC ช่วยส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรและการพัฒนาศักยภาพ(Empowerment) ของแรงงานข้ามชาติจำนวนมาก โดยเฉพาะกลุ่มสตรี อาจพิจารณาแนวคิดการส่งเสริมการเข้าถึงทรัพยากรและการพัฒนาศักยภาพของแรงงานข้ามชาติในวงกว้างมากขึ้นในทุกกิจกรรม

ข้อค้นพบที่สำคัญ 21: ความเป็นเจ้าของโครงการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระดับสามารถเห็นได้อย่างชัดเจน

ข้อค้นพบที่สำคัญ 22: แม้ว่าจะมีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียยินดีสนับสนุนการเงินหรือให้คำมั่นสัญญาต่าง ๆ ที่จะทำงานต่อไปหากการสนับสนุนจากไอแอลโอสิ้นสุดลง แต่เสียงตอบรับต่อเรื่องนี้มีความหลากหลาย และระดับกิจกรรมในหลาย ๆ ด้านมีแนวโน้มที่จะลดลงในหลายพื้นที่

ข้อค้นพบที่สำคัญ 23: แม้ว่าโครงการจะมีความคืบหน้าอย่างมาก แต่ยังคงจำเป็นต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการตอบสนองความต้องการในการกำกับดูแลการย้ายถิ่นฐานที่มีอยู่ในปัจจุบันและที่เกิดขึ้นใหม่ โครงการในระยะต่อไปจะช่วยตอบสนองความต้องการเหล่านี้ได้ ลำดับความสำคัญของสิ่งที่ต้องดำเนินการซึ่งระบุได้ในระหว่างการประเมินผลโครงการ ได้แก่ การทำงานอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับการเชื่อมโยงและการคงสิทธิประกันสังคม (Portability of social security) และการให้การยอมรับทักษะ การให้การสนับสนุนเมียนมาและสปป.ลาว อย่างต่อเนื่อง การเพิ่มอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์เข้ามาในโครงการ การจัดหาทีมงานให้

	ครบตามความต้องการในเวียดนามและมาเลเซีย การแก้ปัญหาการบังคับใช้แรงงานที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น ศูนย์แก๊งค์มิจฉาชีพ (Scam centers) และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ข้อค้นพบที่สำคัญ – ความเท่าเทียมทางเพศและการนับรวมคนพิการ (Gender equality and disability inclusion) โครงการฯ ได้ใช้แนวทางแบบสองเส้นทาง (Twin-track approach) ในการจัดการเรื่องความเท่าเทียมทางเพศและการเสริมพลังของสตรีตั้งแต่เริ่มโครงการ รวมถึงการตั้งเป้าหมายในการใช้งบประมาณโครงการร้อยละ 20 เพื่อกิจกรรมเกี่ยวกับเพศสภาพโดยเฉพาะ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 เป็นต้นมาโครงการใช้งบประมาณสำหรับกิจกรรมดังกล่าวที่เกินเป้าหมายไป โดยใช้งบประมาณร้อยละ 25.7 และล่าสุดมากกว่าร้อยละ 30 ในช่วงสองปีที่ผ่านมา แม้ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางรายจะมีทัศนคติที่เท่าเทียมกันต่อทุกคนโดยไม่คำนึงถึงเพศภาวะ (Gender blind) แต่โครงการสามารถเปลี่ยนแปลงทัศนคติดังกล่าว ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญให้มีการกำหนดนโยบายที่คำนึงถึงเพศสภาพ (Gender sensitive policy) ล่าสุด โครงการได้มุ่งเน้นไปที่การนับรวมคนพิการ (Disability inclusion) แม้ว่าจะยังเร็วเกินไปที่จะเห็นผลลัพธ์อย่างมีนัยสำคัญ แต่จากแนวทางที่วางแผนไว้ ประกอบกับการที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักมีความเต็มใจที่จะมีส่วนร่วมในเรื่องนี้ ควบคู่ไปกับการปรึกษาหารือกับองค์กรคนพิการ ทำให้เห็นถึงศักยภาพที่เข้มแข็งในการจัดทำโครงการรูปแบบใหม่ที่สามารถแสดงถึงแนวปฏิบัติที่ดีให้กับโครงการอื่นๆ ของไอแอลโอ ข้อค้นพบที่สำคัญ 24: การที่โครงการให้ความสนใจต่อแรงงานผู้หญิงย้ายถิ่นถือเป็นจุดแข็งที่สำคัญของโครงการ ข้อค้นพบที่สำคัญ 25: มีหลักฐานที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่ออัตลักษณ์ทางเพศ (Gender identity) และรสนิยมทางเพศ (Sexual orientation) ข้อค้นพบที่สำคัญ 26: งานเกี่ยวกับการนับรวมคนพิการถือเป็นเรื่องใหม่สำหรับโครงการ อย่างไรก็ตาม มีหลักฐานที่แสดงว่า ในบางพื้นที่ที่มีความตระหนักถึงความจำเป็นในการเสริมสร้างความสามารถและปรับปรุงโครงการเกี่ยวกับการนับรวมคนพิการ ซึ่งสิ่งนี้เองเป็นพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับโครงการในการใช้แนวทางรูปแบบใหม่ในอนาคต ข้อค้นพบที่สำคัญ 27: นอกเหนือจากการรับรองว่าการดำเนินโครงการฯ จะมีการนับรวมคนพิการแล้ว โครงการฯ ยังมีโอกาสที่จะสร้างแบบอย่างให้กับการดำเนินโครงการภายในไอแอลโอ เกี่ยวกับวิธีที่จะจัดการกับตัวชี้วัดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ
--	--

	นโยบายและยุทธศาสตร์การนำรวมคนพิการของไอแอลโอ (ILO's Disability Inclusion Policy and Strategy) และยุทธศาสตร์การรวมคนพิการเข้ากับทุกกลุ่ม (The United Nations Disability Inclusion Strategy) ได้แบบองค์รวม ข้อค้นพบที่สำคัญ 28: การจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงเพศภาวะ เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์สำหรับโครงการในการติดตามงานด้านความเท่าเทียมทางเพศ การจัดสรรงบประมาณสำหรับเรื่องความเท่าเทียมทางเพศ, ปัญหาเกี่ยวกับรสนิยมทางเพศ อัตลักษณ์ทางเพศและการแสดงออกและลักษณะทางกายภาพ (Sexual Orientation, Gender Identity and Expression, and Sex Characteristics: SOGIESC) และการนำรวมคนพิการ โดยระบุเป็นร้อยละของงบประมาณจะช่วยให้เพิ่มประสิทธิภาพของการจัดทำงบประมาณ โครงการฯ ควรแบ่งปันประสบการณ์การจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงมิติหญิงชายให้กับภาคีพันธมิตรที่ดำเนินโครงการและสำนักงานอื่นๆ ของไอแอลโอ
--	---

ข้อเสนอแนะ บทเรียนที่ได้รับ และแนวปฏิบัติที่ดี	
ข้อค้นพบและข้อสรุปหลัก	1. ให้ทุนในการจัดทำโครงการในระยะต่อไป 2. ปรับเปลี่ยนระยะเวลาการให้ทุนให้สอดคล้องกัน (ถ้าเป็นไปได้) 3. ทบทวนการจำแนกประเภทของตัวชี้วัดผลลัพธ์ (Results framework indicator) และปรับเปลี่ยนตัวชี้วัดในระหว่างการจัดทำโครงการระยะอื่น ๆ ในอนาคต 4. ทบทวนทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเมื่อจัดทำโครงการในระยะต่อไปและจัดทำคำอธิบายถึงวิธีที่ผลลัพธ์มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและเพิ่มเติมประเด็นที่ขาดหายไปจากโครงการปัจจุบัน 5. รณรงค์เพื่อสนับสนุนการให้สัตยาบันอนุสัญญาองค์การแรงงานระหว่างประเทศฉบับที่ C189 และฉบับที่ C190 6. ศึกษาโอกาสในการหาเงินทุนที่สามารถสนับสนุนการจัดหาผู้ประสานงานโครงการในระดับชาติ (NPC) ในมาเลเซียและเวียดนามร่วมกับโครงการอื่น 7. หากสามารถจัดหาเงินทุนได้ ให้ขยายโครงการเพื่อรวมกิจกรรมระดับชาติในอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ 8. ยังคงให้ความสำคัญกับภาคส่วนและหัวข้อที่สนับสนุนนโยบายการเปลี่ยนแปลงบทบาททางเพศ (Gender transformative) 9. ดำเนินการฝึกอบรมเกี่ยวกับความเท่าเทียมของคนพิการ และเสริมสร้างความสามารถของภาคีพันธมิตรในการนำรวมคนพิการ ตลอดจนระบุหัวข้อที่

การประเมินผลครั้งนี้ดำเนินการตามนโยบายและขั้นตอนการประเมินขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ไอแอลโอ) ผ่านการควบคุมคุณภาพโดยสำนักงานประเมินผลของไอแอลโอ แต่ยังไม่ได้รับการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ

	โครงการควรดำเนินการเพื่อปรับปรุงการนับรวมคนพิการ เช่น การจัดซื้อ การสรรหาบุคลากร และการเข้าถึงสิ่งพิมพ์ 10. จัดทำเอกสารสรุปสาระสำคัญหลัก เพื่อประกอบผลงานเชิงวิชาการต่างๆ 11. ชี้แจงกับภาคีพันธมิตรว่าผู้โยกย้ายถิ่นฐานที่ไม่มีบัตรประจำตัวยังมีสิทธิ์เข้าร่วมกิจกรรมของโครงการ และต้องยืนยันให้เจ้าหน้าที่การเงินของไอแอลโอเข้าใจตรงกัน 12. ค้นหาแนวทางในการเป็นพันธมิตรกับโครงการความร่วมมือระหว่างอาเซียนและออสเตรเลียเพื่อการต่อต้านการค้ามนุษย์ (ASEAN-Australia Counter Trafficking: ASEAN-ACT) ต่อไป 13. ประสานสัมพันธ์ความสำเร็จของโครงการกับสำนักงานภูมิภาคและสำนักงานในประเทศอื่น ๆ ของไอแอลโอ และประสานสัมพันธ์ทั่วโลกผ่านทางสำนักงานใหญ่ของไอแอลโอ ตลอดจนประสานสัมพันธ์กับภาคีโครงการ 14. ให้การฝึกอบรมด้านความปลอดภัยและการสนับสนุนด้านจิตสังคมและการคุ้มครอง ส และภาคประชาสังคมที่ทำงานในระดับรากหญ้า สภาพแรงงาน 15. หากเป็นไปได้ ให้ทุนสนับสนุนภาคีที่ร่วมดำเนินโครงการในการฝึกอบรมพันธมิตรของตน 16. ทำงานร่วมกับรัฐบาลประเทศต่าง ๆ ในการเปิดโอกาสให้พันธมิตรที่ไม่ใช่ภาครัฐได้เข้าร่วมกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประชุมอาเซียนว่าด้วยแรงงานต่างด้าว (AFML) ตลอดทั้งปี
บทเรียนสำคัญที่ได้รับและแนวปฏิบัติที่ดี	บทเรียนที่ได้รับ - แม้ว่าการป้องกันไม่เกิดความสับสนในการดำเนินโครงการจะเป็นสิ่งที่ดี แต่หากงบประมาณจำกัดเกินไป อาจส่งผลเสียต่อคุณภาพโครงการและทำให้ประสิทธิภาพโครงการลดลงได้ - เมื่องบประมาณของโครงการระดับภูมิภาคมีจำกัด ส่งผลให้ต้องจำกัดการจัดหาบุคลากรในระดับชาติ การระดมโครงการที่สามารถใช้บุคลากรร่วมกันจะช่วยลดช่องว่างที่เกิดจากการขาดแคลนบุคลากรได้ แนวปฏิบัติที่ดี - การพัฒนากลุ่มแรงงานผู้หญิงย้ายถิ่น เป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างพลังของสตรี - การทำให้โครงการระดับภูมิภาคเชื่อมโยงกับการดำเนินงานระดับรากหญ้าอย่างแข็งแกร่งช่วยเสริมสร้างความน่าเชื่อถือของโครงการ โดยช่วยในการจัดเก็บ

การประเมินผลครั้งนี้ดำเนินการตามนโยบายและขั้นตอนการประเมินขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ไอแอลโอ) ผ่านการควบคุมคุณภาพโดยสำนักงานประเมินผลของไอแอลโอ แต่ยังไม่ได้รับการแก้ไขจากผู้เชี่ยวชาญ

	รวบรวมหลักฐานในระดับรากหญ้า ซึ่งมีประโยชน์ต่อการจัดทำโครงการและการ รณรงค์ที่อิงหลักฐานในระดับชาติและระดับภูมิภาค • โครงการระยะยาวที่แหล่งทุนมีความยืดหยุ่น จะช่วยสร้างความไว้วางใจ เสริมสร้างความสัมพันธ์ และเพิ่มคุณภาพของผลงานที่ผลิตออกมา • การที่เจ้าหน้าที่องค์กรภาคประชาสังคม (CSO) และเจ้าหน้าที่รัฐได้พบกับ ตัวแทนองค์กรคนพิการในระยะเริ่มต้นของโครงการนับรวมคนพิการ ทำให้เกิด ความตระหนักร่วมกันถึงความท้าทายและแนวทางแก้ไขได้มากขึ้น และช่วยให้ มั่นใจว่าการดำเนินโครงการเป็นไปตามหลักการ 'ทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรา ต้องมีเรา' (Nothing about us, without us)
--	--